Wymagania edukacyjne dla uczniów klasy 1F,1K
(na podstawie wymagań edukacyjnych opracowanych przez Wydawnictwo „OPERON”)

Przedmiot: geografia
Nr programu nauczania: CKZiU-BSI5-GEOGR-2026
Nazwa programu: **Geografia.** Program nauczania dla szkoły branżowej I stopnia.
Podręcznik: Geografia. 1. Podręcznik dla szkoły branżowej I stopnia.
Nauczyciel: Katarzyna Warzyszak- Koprowska

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu geografia dla klasy I szkoły branżowej I stopnia, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

Temat	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
I. Źródła informacji geograficznej					
1.1. Metody pozyskiwania informacji geograficznych	Uczeń: – wymienia źródła informacji geograficznej; – wskazuje źródła informacji geograficznej; – wie, na czym polega obserwacja w geografii.	Uczeń: – definiuje źródła informacji geograficznej; – opisuje źródła informacji geograficznej; – zna przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie.	Uczeń: – wskazuje na możliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji geograficznej; – umie ocenić przydatność źródeł informacji geograficznej; – potrafi wskazać konkretne metody obserwacji adekwatne do zamierzonych celów badań.	Uczeń: – potrafi zaplanować i przeprowadzić obserwacje w terenie; – interpretuje wyniki obserwacji wykonanych w terenie; – wyciąga wnioski z dokonanych w terenie obserwacji; – potrafi wykorzystać źródła wiedzy geograficznej adekwatnie do sytuacji.	Uczeń: – wskazuje zastosowania wiedzy o źródłach informacji geograficznych w życiu; – potrafi samodzielnie znaleźć informacje dotyczące środowiska geograficznego miejscowości, w której mieszka lub jej najbliższej okolicy, analizuje je i ocenia ich przydatność; – samodzielnie projektuje prowadzenie obserwacji w terenie w zależności od założonych celów badań.
1.2. Metody prezentacji zjawisk w tabelach i na	Uczeń: – rozróżnia wykres	Uczeń: – rozumie, w jakiej	Uczeń: – potrafi interpretować	Uczeń: – samodzielnie projektuje	Uczeń: – interpretuje własne i

wykresach	kołowy, liniowy i słupkowy, potrafi odczytać z nich dane; – potrafi odczytać dane przedstawione w tabeli.	sytuacji stosuje się konkretne typy wykresów; – potrafi konstruować wykresy liniowy, słupkowy i kołowy na podstawie danych zamieszczonych w tabeli.	dane liczbowe przedstawione w postaci tabel i wykresów; – wskazuje wady i zalety prezentacji wyników za pomocą wykresów statystycznych.	tabele z danymi statystycznymi , wykonuje na ich podstawie wykresy; – wskazuje cele proponowanych przez siebie analiz statystycznych; – wyciąga wnioski z danych statystycznych.	źródłowe dane statystyczne przedstawione w postaci wykresów i tabel, wykonuje na ich podstawie dodatkowe obliczenia.
1.3. Metody prezentacji zjawisk na mapach	Uczeń: – zna definicję mapy, typy skali, rozróżnia znaki umowne (kartograficzne) stosowane na mapach; – rozróżnia typy map.	Uczeń: – klasyfikuje mapy; – potrafi wskazać metody prezentacji danych zjawisk na mapie.	Uczeń: – podaje przykłady zastosowania różnych rodzajów map; – umie czytać i interpretować treści różnych map.	Uczeń: – potrafi sam zaproponować sposób prezentacji danego zjawiska na mapie.	Uczeń: – wyciąga wnioski z analizy danych przedstawionych na mapie i odnosi je do wiedzy z innych dziedzin geografii.
1.4. Czytanie i interpretacja mapy	Uczeń: – wie, co to jest mapa topograficzna; – odczytuje znaki topograficzne na mapie.	Uczeń: – orientuje mapę i wyznacza kierunki w terenie; – wskazuje zastosowanie zdjęć satelitarnych i lotniczych.	Uczeń: – umie posługiwać się mapą topograficzną w terenie; – umie interpretować treść zdjęć lotniczych i satelitarnych.	Uczeń: – potrafić określić na podstawie mapy odległość pomiędzy punktami oraz wysokość względną i bezwzględną terenu; – porównuje zdjęcia lotnicze i satelitarne i wskazuje na zmiany, które zaszły w danym terenie/ porównuje dwa tereny przedstawione na zdjęciach.	Uczeń: – potrafi zaplanować wycieczkę z godzinowym harmonogramem, uwzględnia prędkość pojazdów i marszu na drogach w terenie; – potrafi sam znaleźć w źródłach zdjęcia satelitarne i lotnicze danego terenu i zinterpretować je.
II Obserwacje astronomiczne					
2.1. Budowa Wszechświata. Galaktyki i gwiazdozbiory	Uczeń: – zna teorię Wielkiego Wybuchu; – wymienia elementy	Uczeń: – opisuje teorię Wielkiego Wybuchu; – opisuje elementy	Uczeń: – rozpoznaje rodzaje galaktyk; – zna odległości	Uczeń: – opisuje rodzaje galaktyk; – porównuje odległości	Uczeń: – samodzielne prowadzi obserwacje nieba i rejestruje zmiany

	Wszechświata.	Wszechświata.	astronomiczne.	astronomiczne wyróżnione w różnych jednostkach.	położenia ciał niebieskich.
2.2. Ziemia w Układzie Słonecznym	Uczeń: – wskazuje elementy budowy Układu Słonecznego.	Uczeń: – charakteryzuje Ziemię jako planetę Układu Słonecznego; – opisuje ciała niebieskie we Wszechświecie.	Uczeń: – porównuje Ziemię z innymi ciałami niebieskimi tworzącymi Układ Słoneczny.	Uczeń: – zna rozmieszczenie ciał niebieskich we Wszechświecie i rozumie ich wzajemne oddziaływania.	Uczeń: – przygotowuje prezentację multimedialną na temat wybranej planety.
2.3. Ruch obiegowy i obrotowy Ziemi	Uczeń: – zna różnicę pomiędzy ruchem obrotowy a ruchem obiegowym Ziemi, potrafi wskazać czas trwania poszczególnych ruchów; – definiuje pojęcie roku zwrotnikowego; – wie, co to jest kalendarz gregoriański i juliański.	Uczeń: – zna cechy ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi; – porównuje kalendarz juliański i gregoriański.	Uczeń: – zna następstwa ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi.	Uczeń: – wyjaśnia zjawisko występowania pór roku; – potrafi wyjaśnić zjawisko dnia i nocy polarnej.	Uczeń:– potrafi wyjaśnić zróżnicowanie wysokości słońca w momencie górowania na różnych szerokościach geograficznych.
III. Dynamika zjawisk atmosferycznych					
3.1 Rozkład temperatury powietrza i opadów na Ziemi	Uczeń: – definiuje pojęcie atmosfery i podaje jej skład fizyko-chemiczny; – podaje, jak zmienia się temperatura powietrza w pionie; – wymienia typy opadów atmosferycznych.	Uczeń: – opisuje pionowy przekrój przez atmosferę; – wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi; – charakteryzuje typy opadów atmosferycznych.	Uczeń: – charakteryzuje poszczególne części atmosfery – charakteryzuje czynniki wpływające na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi; – podaje przykłady miejsc na Ziemi o różnych amplitudach temperatur; – opisuje rozkład przestrzenny opadów na Ziemi.	Uczeń: – opisuje zmiany przebiegu temperatury w poszczególnych warstwach atmosfery; – podaje przyczyny różnych amplitud temperatur na Ziemi; – wskazuje czynniki wpływające na rozkład przestrzenny opadów na Ziemi.	Uczeń: – wyszukuje w dostępnych źródłach informacje dotyczące znaczenia poszczególnych składników atmosfery dla życia organizmów i przedstawia je; – wskazuje obszary o największych i najmniejszych amplitudach rocznych, określa przyczyny zróżnicowania amplitud na tych obszarach; – wyjaśnia, korzystając z

					mapy przedstawiającej rozkład opadów na świecie, prawidłowości między rozkładem opadów a rozmieszczeniem prądów morskich; – wyszukuje w dostępnych źródłach informacji miejsce na Ziemi, w którym zanotowano rekordową (niską lub wysoką) ilość opadów i wyjaśnia przyczynę tego zjawiska.
3.2. Mechanizm cyrkulacji atmosfery	Uczeń: – podaje definicję ciśnienia atmosferycznego i jego jednostkę; – zdaje sobie sprawę z różnic ciśnień w różnych miejscach na Ziemi; – rozumie pojęcie front atmosferyczny; – wymienia rodzaje frontów atmosferycznych; – wymienia główne typy mas powietrza.	Uczeń: – przedstawia rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi; – rozróżnia podstawowe układy baryczne; – wymienia czynniki wpływające na wartości ciśnienia atmosferycznego; – wskazuje na występowanie różnic w cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – opisuje, w jaki sposób powstaje front.	Uczeń: – rozróżnia niż i wyż na schemacie; – opisuje wpływ różnych czynników na wartości ciśnienia atmosferycznego; – wyjaśnia przyczynę odmiennego rozkładu ciśnień w różnych miejscach na Ziemi; – opisuje różnice w cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – wyjaśnia mechanizm powstawania frontów ciepłych i chłodnych.	Uczeń: – potrafi przedstawić graficznie niż i wyż; – wyjaśnia mechanizmy cyrkulacji powietrza w różnych miejscach Ziemi; – wskazuje zmiany pogody występujące w czasie przemieszczania się frontów atmosferycznych i je interpretuje; – zna zjawiska towarzyszące frontom atmosferycznym.	Uczeń – samodzielnie objaśnia warunki tworzenia się ciśnienia i cyrkulacji powietrza na wybranym obszarze.
3.3. Strefy klimatyczne i	Uczeń: – definiuje pojęcie	Uczeń: – wskazuje rolę różnych	Uczeń: – wyjaśnia, co decyduje o	Uczeń: – rozpoznaje strefy	Uczeń: – charakteryzuje czynniki

typy klimatów na Ziemi	klimatu; – podaje czynniki wpływające na klimat; – wymienia strefy klimatyczne i typy klimatu na Ziemi.	czynników w kształtowaniu klimatu; – opisuje typy klimatów na Ziemi.	zróżnicowaniu klimatu na Ziemi; – podaje uwarunkowania cech klimatów strefowych i astrefowych.	klimatyczne i typy klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych.	warunkujące klimat wybranego miejsca na Ziemi; – podaje, na podstawie różnych źródeł, cechy klimatu wybranego miejsca na Ziemi i określa klimatyczną i typ klimatu tego miejsca.
IV. Dynamika procesów hydrologicznych					
4.1. Zróżnicowanie zasobów wodnych na Ziemi	Uczeń: – zna pojęcie *hydrosfera*; – wymienia zasoby wodne hydrosfery.	Uczeń: – opisuje zasoby wodne na Ziemi.	Uczeń – wyjaśnia zróżnicowanie i wielkości zasobów wodnych na Ziemi.	Uczeń: – porównuje zasoby wodne w różnych miejscach na świecie, określa ich przyczyny i skutki.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat zasobów wodnych w najbliższej okolicy.
4.2. Oceany i morza	Uczeń: – rozróżnia pojęcie *oceany*, *morza*; – wymienia oceany na Ziemi i określa ich lokalizację na mapie; – wyjaśnia, co to są prądy morskie; – wymienia typy prądów morskich.	Uczeń: – na podstawie danych źródłowych charakteryzuje cechy fizykochemiczne oceanów; – charakteryzuje typy prądów morskich; – opisuje możliwy wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka.	Uczeń – porównuje parametry fizykochemiczne mórz i oceanów; – podaje przyczyny powstawania prądów morskich.	Uczeń: – wyjaśnia przyczyny różnic parametrów mórz i oceanów; – na podstawie mapy opisuje mechanizm krążenia prądów morskich w oceanach; – rozumie wpływ prądów morskich na klimat.	Uczeń: – na podstawie dostępnych źródeł przygotowuje informacje o prądach morskich i ich wpływie na klimat w wybranym miejscu na Ziemi.
4.3. Zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi	Uczeń: – wymienia elementy sieci rzecznej.	Uczeń: – charakteryzuje elementy sieci rzecznej.	Uczeń – wskazuje na mapie zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie; – wskazuje sieci rzeczne na Ziemi/	Uczeń: – korzystając z różnych źródeł, charakteryzuje zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie.	Uczeń: – porównuje sieci rzeczne różnych kontynentów.
4.4. Lodowce i ich	Uczeń: – definiuje	Uczeń: – wymienia warunki	Uczeń – wskazuje na mapie	Uczeń: – wyjaśnia, jak powstają	Uczeń: – wyszukuje informacji na

rozmieszczenie	pojęcie*lodowiec*, *wieczna zmarzlina*; – klasyfikuje lodowce; – wymienia przyczyny zanikania pokrywy lodowcowej na świecie.	sprzyjające tworzeniu się lodowców; – opisuje typy lodowców; – wskazuje, gdzie na świecie obserwuje się zanikanie lodowców.	obszary występowania lodowców; – wyjaśnia mechanizm zanikania pokrywy lodowcowej.	lodowce; – podaje, jaki wpływ na gospodarkę, życie mieszkańców i ich tożsamość kulturową ma proces zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych.	temat wybranego lodowca na świecie, podaje jego cechy charakterystyczne i sposób powstania; – wyszukuje w dostępnych źródłach internetowych informacje na temat tego, jak mogłaby wyglądać Grenlandia i życie na niej, gdyby lądolód grenlandzki całkowicie się stopił.
V. Dynamika procesów geologicznych i geomorfologicznych					
5.1. Budowa wnętrza Ziemi i tektonika płyt litosfery	Uczeń: – wymienia warstwy skorupy ziemskiej; – wymienia zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową.	Uczeń: – opisuje warstwy skorupy ziemskiej; – opisuje zjawiska i procesy występujące na powierzchni Ziemi związane z jej wewnętrzną budową.	Uczeń: – wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery i jego wpływ na genezę procesów endogenicznych.	Uczeń: – wyjaśnia wpływ procesów geologicznych na powstanie głównych struktur tektonicznych i ukształtowanie powierzchni Ziemi na wybranych przykładach – wyjaśnia mechanizm spreadingu, subdukcji i kolizji.	Uczeń: – podaje przykłady stref spreadingu, subdukcji i kolizji na podstawie ryciny przedstawiającej tektonikę płyt.
5.2. Podział i geneza skał oraz ich gospodarcze zastosowanie	Uczeń: – wymienia rodzaje skał; – wyróżnia główne minerały skałotwórcze.	Uczeń: – opisuje rodzaje skał; – przedstawia gospodarcze zastosowania skał;	Uczeń: – przedstawia genezę skał magmowych, osadowych i metamorficznych.	Uczeń: – rozpoznaje wybrane rodzaje skał, także podczas lekcji w terenie; – rozpoznaje skały	Uczeń: – wyszukuje w dostępnych źródłach informacji, z jakich skał są zbudowane Tatry lub

		– klasyfikuje skały.		wykorzystywane w budownictwie w najbliższej okolicy.	inne wybrane góry; – wyszukuje w dostępnych źródłach informacji na temat wykorzystania w gospodarce wybranego surowca skalnego.
5.3. Wulkanizm, trzęsienia ziemi i ruchy górotwórcze	Uczeń: – wymienia główne procesy wewnętrzne prowadzące do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, trzęsienia ziemi); – przedstawia podział wulkanów; – wie, na czym polega trzęsienie ziemi; – wymienia typy genetyczne gór.	Uczeń: – wyjaśnia przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, trzęsienia ziemi); – opisuje budowę wulkanów; – opisuje typy genetyczne gór.	Uczeń: – wskazuje lokalizację wulkanów na Ziemi; – wskazuje regiony występowania trzęsień ziemi; – opisuje skutki trzęsień ziemi; – opisuje przebieg procesów górotwórczych.	Uczeń: – opisuje prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk i procesów geologicznych na Ziemi.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat zjawisk wulkanicznych na świecie, uwzględnia w niej przykłady różnych rodzajów wulkanów oraz omawia największe erupcje; – omawia różnice w powstawaniu różnych typów genetycznych gór.
5.4. Zewnętrzne procesy modelujące powierzchnię Ziemi – erozja, transport, akumulacja i wietrzenie	Uczeń: – wymienia główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja); – wymienia zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego.	Uczeń: – charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja); – charakteryzuje rodzaje wietrzenia fizycznego i chemicznego, krasowienia.	Uczeń: – wyjaśnia, na czym polegają procesy wietrzenia, w szczególności procesy wietrzenia fizycznego, biologicznego i chemicznego, krasowienia; – opisuje produkty i formy powstałe w wyniku procesów wietrzenia.	Uczeń: – rozpoznaje formy powstałe w wyniku wietrzenie i podaje mechanizm wietrzenia.	Uczeń: – przygotowuje prezentację dotyczącą form wietrzenia znajdujących się w okolicy lub tworzy prezentację na temat wybranej jaskini krasowej w Polsce lub na świecie, omawia w prezentacji formy naciekowe, które powstały w tej jaskini.
5.5. Rzeźbotwórcza działalność wód płynących, lodowców oraz wiatru	Uczeń: – wymienia rodzaje erozji wywołanej wodami płynącymi, wiatrem i działalnością lodowców;	Uczeń: – opisuje skutki rzeźbotwórczej działalności lodowców górskich, lądolodu, wiatru	Uczeń: – opisuje formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności lodowców	Uczeń: – potrafi porównać wybrane formy powstałe w wyniku działalności	Uczeń: – przygotowuje prezentację np. na temat rzeźbotwórczej

	– wymienia typy rzeźby polodowcowej, typy wybrzeży.	oraz wód płynących.	górskich, lądolodu, wiatru oraz wód płynących.	lodowców górskich, lądolodu , wiatru, wód płynących; – wyjaśnia, dlaczego konkretne formy morfologiczne powstały w wyniku działania danego procesu egzogenicznego.	działalności: a) lodowców górskich w Alpach, b) wiatru na przykładzie Sahary.
VI. Procesy glebotwórcze oraz powiązania klimatyczno-glebowo-roślinne na świecie					
6.1. Typy genetyczne gleb w Polsce.	Uczeń: – wymienia główne typy gleb strefowych i niestrefowych.	Uczeń: – wymienia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych.	Uczeń: – wymienia rozmieszczenie typów gleb w Polsce.	Uczeń: – ocenia przydatność rolniczą wybranych typów gleb w Polsce.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat gleb o dużej przydatności rolniczej, uwzględnia obszary występowania tych gleb, charakterystykę ich profilu oraz główne uprawy rolne.
6.2. Strefowość roślinna na Ziemi	Uczeń: – wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty roślinnej na Ziemi; – wymienia strefy roślinności na Ziemi.	Uczeń: – charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie szaty roślinnej na Ziemi; – charakteryzuje strefy roślinności na Ziemi.	Uczeń: – opisuje strefowe zróżnicowanie środowiska przyrodniczego (w zależności od szerokości geograficznej i wysokości n.p.m.).	Uczeń: – wykazuje zależność między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym.	Uczeń: – przygotowuje prezentację na temat wpływu działalności człowieka na rozmieszczenie roślinności na wybranych przykładach; – omawia czynniki wpływające na piętrowość roślinną w wybranym masywie górskim na świecie; – porównuje piętra roślinności w Tatrach i w Alpach.
VII. Środowisko przyrodnicze Polski					
7.1. Regiony fizyczno-geograficzne Polski	Uczeń: – potrafi wymienić i wskazać na mapie	Uczeń: – potrafi omówić cechy środowiska	Uczeń: – zna kryteria podziału na regiony fizyczno-	Uczeń: –potrafi określić charakterystyczne cechy	Uczeń: – potrafi określić czynniki kształtujące typy

	wybrane regiony fizyczno-geograficzne Polski,	przyrodniczego regionu, w którym mieszka.	geograficzne Polski i potrafi wymienić poszczególne elementy tego podziału.	wybranych regionów fizyczno-geograficznych Polski.	krajobrazu występujące w wybranych regionach fizyczno-geograficznych Polski.
7.2. Surowce mineralne Polski	Uczeń: – wie, jakie surowce mineralne występują na obszarze Polski i do czego są wykorzystywane.	Uczeń: – na podstawie mapy fizyczno-geograficznej Polski potrafi wskazać rozmieszczenie najważniejszych surowców mineralnych.	Uczeń: – określa znaczenie gospodarcze poszczególnych rodzajów surowców mineralnych.	Uczeń: – na podstawie danych statystycznych uczeń potrafi ocenić zasoby surowców energetycznych w Polsce i obliczyć udział w wydobyciu światowym.	Uczeń: – potrafi określić wpływ budowy geologicznej Polski na rozmieszczenie surowców mineralnych.
7.3. Klimat Polski	Uczeń: potrafi wymienić czynniki kształtujące klimat w Polsce.	Uczeń: – potrafi omówić cechy charakterystyczne dla klimatu regionu, w którym mieszka.	Uczeń: – potrafi omówić zróżnicowanie średnich temperatur stycznia i lipca oraz sum rocznych opadów na obszarze Polski na podstawie map tematycznych.	Uczeń: – potrafi wskazać cechy klimatu morskiego i kontynentalnego na obszarze Polski na przykładzie zamieszczonych w treści lekcji klimatogramów.	Uczeń: – potrafi wyjaśnić, na czym polega przejściowość klimatu w Polsce.
7.4. Sieć wodna Polski	Uczeń: – wymienia elementy sieci wodnej Polski.	Uczeń: – omawia przyczyny powstawania powodzi i wskazuje działania przyczyniające się do zmniejszenia zagrożenia powodziami.	Uczeń: – omawia cechy charakterystyczne jednego z elementów sieci wodnej Polski na podstawie map tematycznych.	Uczeń: – identyfikuje obszary deficytowe wody w Polsce i wymienia sposoby racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi.	Uczeń: – potrafi omówić jeden z elementów sieci wodnej Polski w formie prezentacji multimedialnej.
7.5. Formy ochrony przyrody	Uczeń: – wymienia i definiuje formy ochrony przyrody w Polsce.	Uczeń: – omawia stan zanieczyszczenia środowiska w regionie, w którym mieszka.	Uczeń: – omawia stan zanieczyszczenia powietrza i wód Polski na podstawie danych statystycznych.	Uczeń: – potrafi wskazać działania zmierzające do poprawy jakości środowiska w Polsce i uzasadniania konieczność ich stosowania.	Uczeń: – omawia najważniejsze cechy wybranego parku narodowego Polski w formie prezentacji multimedialnej.